

4.6.2024

Kommun- och regionavdelningen
Saara Rahko, lagstiftningsråd

BEHOV AV PRECISERINGAR I LAGEN OM STATSANDEL FÖR KOMMUNAL BASSERVICE PÅ GRUND AV REFORMEN AV ARBETS- OCH NÄRINGSTJÄNSTERNA

Lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021, nedan *statsandelslagen*) trädde i kraft den 1 januari 2023. När reformen av arbets- och näringstjänsterna träder i kraft vid ingången av 2025 övertar kommunerna ansvaret för att ordna offentlig arbetskraftsservice från staten. Att ordna arbetskraftsservice utgör ett nytt statsandelsåliggande för kommunerna. Som ett led i reformen av arbets- och näringstjänsterna har två nya kalkylmässiga kriterier för allokering av statsandelar till arbetskraftsservice införts i statsandelslagen (personer i åldersklassen 18–64 år och antalet arbetslösa). I reformen har kommunerna dessutom fått ett utvidgat finansieringsansvar för arbetslöshetsförmånerna. För att kompensera för det utvidgade finansieringsansvaret har bestämmelser om ökning av statsandelen tagits in i statsandelslagen. Vid genomförandet av reformen har vissa ytterligare preciseringar av statsandelslagens bestämmelser visat sig vara nödvändiga.

I denna promemoria presenteras de föreslagna ändringarna i statsandelslagen samt ett utkast till statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice (1393/2021) som hänför sig till reformen av arbets- och näringstjänsterna. Ändringarna och utkastet är på gemensam remiss under tiden x .6–5 augusti 2024 i utlåtandetjänsten utlåtande.fi. Remissen riktar sig till kommunerna, Finlands Kommunförbund, Folkpensionsanstalten, social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet. De yttranden som kommer in kan läsas på webbadressen statsrådet.fi/projekt genom att ange beteckningarna VN/13869/2024 respektive VM091:00/2024 och välja Dokument.

Avsikten är att de föreslagna lagändringar som nu är på remiss ska tas in i den proposition om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice som lämnas hösten 2024. I propositionen ingår bestämmelser om statsandelsprocenten 2025 och om eventuella temporära öknings- och minskningar av statsandelen 2025. Lagändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

Justering av kostnadsfördelningen åren 2025 och 2026

Bestämmelser om justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna finns i 23–25 § i statsandelslagen. Kostnadsfördelningen justeras genom att de kalkylerade kostnaderna, grundpriserna och finansieringen justeras i enlighet med de faktiska kostnaderna. Justeringen utgår från den skillnad som uppstår mellan de kalkylerade och faktiska kostnaderna för finansåret och utförs genom att denna skillnad justeras enligt kostnadsnivån för det finansår som justeringen avser. Bestämmelser om vilka kostnader som ska beaktas finns i 24 §.

Eftersom ansvaret för att ordna offentlig arbetskraftsservice överförs från staten till kommunerna från och med ingången av 2025, ska enligt gällande lag också detta ansvar beaktas vid justeringen av kostnadsfördelningen. I kostnaderna för 2023 och 2024 ingår dock inte ännu någon arbetskraftsservice. Därför föreslås det att de justeringar av kostnadsfördelningen som görs 2025 och 2026 inte ska beakta de kriterier med stöd av vilka finansiering allokeras till arbetskraftsservice, dvs. kriteriet personer i åldersklassen 18–64 år och kriteriet för arbetslöshet, där både arbetslösa arbetssökande och personer som deltar i arbetskraftsservice beaktas som arbetslösa. Dessa kriterier kommer att beaktas för första gången 2027, i justeringen av kostnadsfördelningen för 2025. En bestämmelse om ovannämnda undantag avseende justeringarna 2025 och 2026 föreslås i 59 § i statsandelslagen som är en övergångsbestämmelse om justering av kostnadsfördelningen.

Ersättning för kommunens utvidgade finansieringsansvar för arbetslöshetsförmåner

Bestämmelser om ersättning för utvidgat finansieringsansvar för arbetslöshetsförmåner finns i 31 a § i statsandelslagen. Syftet är att ersätta kommunerna för det utvidgade finansieringsansvaret för arbetslöshetsförmåner på basis av utfallsuppgifter för 2023 beaktade enligt en tvärsnittstidpunkt. Ersättningen är permanent och justeras inte i efterhand. Ersättningsbeloppen bestäms på basis av de uppgifter om utbetalda arbetslöshetsförmåner som arbetslöshetskassorna och Folkpensionsanstalten har registrerat fram till utgången av 2023.

Enligt 31 a § 4 mom. i statsandelslagen ska Folkpensionsanstalten lämna finansministeriet sådana uppgifter om utbetalningen av arbetslöshetsförmåner som behövs för att ersättningsbeloppen ska kunna bestämmas. Alla behövliga uppgifter fås dock inte av Folkpensionsanstalten, utan det behövs också vissa uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet. Därför föreslås en precisare ordalydelse så att paragrafen ska återspegla detta faktum.

Samarbete i fråga om förändringar i statsandelsåliggandena och beräkningen av statsandelsgrunderna; förhandling om statsandel

I statsandelslagen innehåller 43 § bestämmelser om samarbete i fråga om förändringar i statsandelsåliggandena och beräkningen av statsandelsgrunderna och 44 § bestämmelser om förhandlingar om statsandel. Eftersom statsandelsåliggandena i och med reformen av arbets- och närings tjänsterna utvidgas till arbets- och näringsministeriets sektor, är det nödvändigt att i lag föreskriva om arbets- och näringsministeriets deltagande i det samarbete och de förhandlingar som avses ovan. I bägge paragrafer föreslås därför en ändring enligt vilken finansministeriet och de ministerier som ansvarar för statsandelsåligganden inom kommunal basservice ska delta i samarbetet och förhandlingarna. Den föreslagna lydelsen är flexibel med avseende på exempelvis ändringar i kommunernas lagstadgade uppgifter eller ministeriernas ansvarsområden, och följer motsvarande lagteknik som 24 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021).

Lag

om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) 31 a § 4 mom. samt 43 och 44 §, av dem 31 a § 4 mom. sådant det lyder i lag 384/2023, och *fogas* till 59 § ett nytt 2 mom. som följer:

31 a §

Ersättning för kommunens utvidgade finansieringsansvar för arbetslöshetsförmåner

Ersättningarna enligt denna paragraf bestäms på basis av de uppgifter om utbetalningen av arbetslöshetsförmåner år 2023 som fram till utgången av 2023 samlats hos arbetslöshetskassorna och Folkpensionsanstalten. Ersättningarna justeras till nivån för 2024 på det sätt som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (456/2001). I ersättningarna beaktas dessutom de ändringar i storleken på utkomstskyddets grunddel som träder i kraft 2024. Folkpensionsanstalten och *social- och hälsovårdsministeriet* ska lämna finansministeriet sådana uppgifter om utbetalningen av arbetslöshetsförmåner som behövs för att ersättningarna ska kunna *bestämmas*.

Commented [031]: Ehdotan ru-pykälään muodon "fastställas" ("määrittää") tilalle muotoa "bestämmas". Tämän saman momentin ensimmäisessä säännöksessä on muoto "bestäms".

43 §

Samarbete i fråga om förändringar i statsandelsäliggandena och beräkningen av statsandelsgrunderna

Finansministeriet bereder i samarbete med *de ministerier som ansvarar för statsandelsäligganden inom kommunal basservice* de inverkningsgrunderna som förändringar i de statsandelsäligganden som avses i denna lag har och beräkningen av statsandelsgrunderna med avseende på beredningen av statsbudgeten.

44 §

Förhandling om statsandel

Finansministeriet ska tillsammans med *de ministerier som ansvarar för statsandelsäligganden inom kommunal basservice* förhandla med Finlands Kommunförbund rf om justeringar av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.

Som ett led i statens och kommunernas samrådsförfarande enligt 11 § i kommunallagen (410/2015) ska finansministeriet förhandla med *de ministerier som ansvarar för statsandelsäligganden inom kommunal basservice* och Finlands Kommunförbund rf om hur kostnaderna för förändringar i statsandelsäliggandena utvecklas och hur förändringar i statsandelsäliggandena inverkar på bestämningsgrunderna och kostnaderna för statsandelar och statsunderstöd samt på beviljandet av statsandelar och statsunderstöd.

59 §

Övergångsbestämmelse om justering av kostnadsfördelningen

I den justering som görs finansåret 2025 och 2026 *beaktas justeras* med avvikelse från 23 § 2 mom. inte det i 6 § 3 mom. avsedda grundpris som bestäms för åldersklassen 18–64 år eller det i 7 § avsedda grundpris som bestäms på basis av antalet arbetslösa.

Commented [032]: Tulkitseen näin perustelujen perusteella, suomeksi olisi siis "varainhoitovuonna 2025 ja 2026". Pitääkö paikkansa?

Commented [033]: Onko näin ok, eli "huomioida"?

Denna lag träder i kraft den 2025 .